

Eurokommunisme en de K.P.B.

DE WORTELS VAN HET EUROKOMMUNISME IN DE KPB.

De bijdrage "Eurokommunisme" in VMT, XII, 2, werd door de auteur Jan Vermeersch expliciet in het teken van het 23ste kongres van de KPB gesteld.

Hoe waardevol het gebrachte feitenmateriaal en de belichting ervan ook is, toch meen ik dat een andere benadering nodig is wil men begrijpen welke discussie vandaag plaatsgrijpt binnen de KPB, en wil men de betekenis van het eurokommunisme voor het geheel van de vooruitstrevende beweging vatten.

Wat in het eurokommunisme globaal ter discussie staat wordt in het aangehaalde artikel juist geresumeerd als "een opvatting over de weg naar het socialisme, een opvatting van het model van socialisme en een opvatting over het internationalisme in de kommunistische beweging".

Toch houdt die formulering een gevaar in, nl. dat men vandaag zou werken aan DE eurokommunistische weg naar het socialisme en aan HET eurokommunistisch model. Kenmerkend voor het eurokommunisme is precies de afwijzing van elke internationaal geldende blauwdruk voor de opbouw van het socialisme. Het rechtstreeks aansluiten bij de nationale karakteristieken van de arbeiders- en democratische beweging, het herkennen van de historische eigenheden, verschillend van land tot land, zijn precies de belangrijke impulsen van de eurokommunistische vernieuwing.

Geïmporteerde modellen, van welke oorsprong ook, wijzen wij af. Zoals wij van mening zijn dat een skandinavisch- of een PvdA-model wordt ingeroepen door de sociaaldemokraten bij gebrek aan een eigen koherente visie, verwerpen wij ook, ter vervanging van een "sovjet-model" enig model dat ons aangebracht wordt door een "zuiderse wind", om het met Jan Vermeersch' woorden te zeggen.

Fundamenteel bij het eurokommunisme is derhalve de zware verplichting alle opvattingen, zeggen we ook alle vastgeroeste overtuigingen, opnieuw te gaan toetsen aan de levende werkelijkheid van de klassenstrijd in de hedendaagse nationale en internationale kontekst. Hierbij hoort de - marxistische - bereidheid opvattingen en schema's te verwerpen die niet meer door de ervaring gestaafd worden. En dit zowel voor wat de strategische beginselen, als voor wat de organisatieprincipes van de KP betreft.

In die zin kan men niet spreken van een eurokommunisme dat voor de KPB een BREUK zou betekenen in haar ontwikkeling. Integendeel bestaat er bij de KPB een politieke traditie, aanwijsbaar 25 jaar oud, waarvan het eurokommunisme de normale afronding vormt. Moet er aan herinnerd dat ons kongres van Vilvoorde, dat brak met een sektair en dogmatisch verleden, plaats vond in 1954 (d.w.z. twee jaar vóór het 20ste kongres van de KPSU); dat de term en het begrip "diktatuur van het proletariaat" sedert meer dan 15 jaar bewust uit onze teksten is verdwenen, dat ons 19de kongres (Oostende 1968) duidelijk de inhoud van onze eigen weg naar het socialisme heeft geformuleerd ?

Hierbij zal men terecht de bedenking maken dat gans die ontwikkeling toch erg beperkt bleef tot een politieke bovenlaag van de KPB, dat de partij als een geheel, met haar levende vertakkingen in de arbeidersklasse, in de verschillende gewesten, geen bijster grote inspirerende rol heeft gespeeld, en dat ze naar buiten uit veelal overkwam als gesloten en sektair, zelfs als "dood" om het met de woorden van Miel De Wilde te zeggen. Het zou onjuist zijn dit te loochenen.

Maar even onjuist zou het zijn dit alles te herleiden tot de subjektieve factoren. Bedenken we wel dat we de periode beleefden van de stabiele, schijnbaar onbedreigde triomfalistische opgang van het monopoliekapi-

talisme, vooral in ons land. De "golden sixties" met hun illuzies dat werkloosheid en stagnatie konden verbannen worden uit de samenleving.

Tijdens deze periode had de KPB alle moeite om de kop boven water te houden. De kaders verouderden, er kwam weinig of geen nieuw bloed bij. Numeriek zowel als sociaal vernauwde de partij tot een residu, weliswaar erfgenaam en bewaarster van rijke tradities en ervaringen, maar marginaal in de reële politieke strijd. De objectieve toestand van de zestiger jaren was allerm minst geschikt om in een land als het onze, met zijn uitermate sterke sociaaldemokratische en kristendemokratische tradities, de revolutionaire stroming te voeden.

Het behoort nochtans tot de merkwaardige verdienste van een aantal kommunistische leiders van die periode en van de kongressen, de basis gelegd te hebben waarop vandaag, in ons land, de eurokommunistische strekking een hechte inplanting vinden kan.

DE KENMERKEN VAN HET EUROKOMMUNISME.

De betekenis van het eurokommunisme voor ons land ligt dus geenszins verscholen in een "zuiders" model. Wel is het waar dat de ervaring van de grote massa-partijen, zoals de Italiaanse, Franse en Spaanse, tot konklusies geleid hebben die niet alleen belangrijk zijn voor de eigen situatie, maar die tevens zekere kenmerken hebben die wellicht geldig zijn voor de meeste hoog-ontwikkelde kapitalistische landen.

Dit volgt uiteraard uit de gemeenschappelijke karakteristieken die, vooral op socio-kultureel en politiek gebied, aanwezig zijn in die landen, onafgezien de soms grote onderscheiden.

De term "eurokommunisme" drukt daarom een STREKKING uit in de internationale kommunistische beweging die een eigen, originele weg zoekt naar het socialisme in de omstandigheden van hoogontwikkelde kapitalistische landen, weg die grondig verschilt van de wegen die elders en tot heden toe gevolgd werden.

Tot de voornaamste gemeenschappelijke kenmerken van die democratische weg naar het socialisme kan men rekenen : het meerpartijenstelsel, met parlement en vertegenwoor-

digende instellingen, de soevereiniteit van het volk uitgedrukt in algemene verkiezingen, de scheiding van de machten, de scheiding van Staat en partij, vakbonden die onafhankelijk zijn van de Staat en van de partijen, vrijheid van politieke en ideologische oppositie, eerbiediging van mensenrechten en religieuze vrijheden, de ruimste vorm van zeggenschap van het volk op alle niveau's en bij alle takken van de sociale activiteit, autonomie van de kommunistische partij die blijvend deel uitmaakt van de internationale kommunistische beweging, principiële solidariteit met andere kommunistische partijen, met onbevangen recht op kritiek en openheid voor zelfkritiek, nadruk op de samenwerking tussen kommunistische partijen van ontwikkelde kapitalistische landen, solidariteit met de ontwikkelingslanden; vreedzame koöxsistentie met afschaffing van militaire machtsblokken, recht op zelfbeschikking van elk volk. Het geheel van deze kenmerken onderscheidt de eurokommunistische strekking van de andere bestaande strekkingen in de internationale kommunistische beweging, en met name van de weg naar het socialisme en de opvatting van het socialisme zoals dit in de eigen historische omstandigheden in de Sovjet-Unie is tot uiting gekomen.

Wie de teksten van de voorbije kongressen van de KPB doorneemt, zal eveneens deze verscheidene kenmerken erin weervinden.

Wij zouden hier een oproep willen doen voor een meer georganiseerde inspanning om de wortels van het euro-kommunisme ook in onze partij te gaan onderzoeken, i.p.v. uitsluitend te rade te gaan bij andere partijen. Zo zou men zeker niet, zoals Jan Vermeersch het doet, verwijzen naar de PCE "waar een andere opvatting van de eenheid van de partij met sukses in de praktijk gebracht werd", en wel in de vorm van het aan bod komen van een meerderheids- en een minderheidsstandpunt tijdens het kongres.

Deze praktijk bestaat reeds geruime tijd in de KPB. Aan het minderheidsstandpunt werd, bijvoorbeeld in 1968 te Oostende, in 1976 te Gent, ruim de gelegenheid gegeven hun standpunt bekend te maken, niet alleen tijdens het kongres, maar ook in de voorafgaande discussie, en wel in de partijpers.

Dat in die zin verder moet gedacht worden, zonder afbreuk te doen aan de eenheid in de aktie, wordt trouw-

wens bewezen doorheen de voorbereidende dokumenten voor het komende kongres.

In elk geval moet het mogelijk zijn, ook tussen de kongressen in, de ervaringen van de partij bestendig aan een publiek kritisch onderzoek te onderwerpen, zodat de problemen kunnen getoetst worden aan de partij en aan de openbare opinie, noodzakelijke voorwaarde om ontsporingen te verhinderen in een organisatie waarin centralisme vereist blijft, wegens de aard van haar opdracht zelve.

EUROKOMMUNISME EN SOCIALISTISCHE LANDEN,

"Het heeft er zowat de schijn van", zo schrijft Jan Vermeersch, "dat de KPB de Eurokommunistische toer opwil, zonder de kwestie van de Sovjet-Unie te moeten oprakelen".

Alhoewel niet helemaal in juiste termen gesteld, zit er m.i. een grond van waarheid in deze benadering. Uit wat voorafgaat volgt dat de eurokommunistische stroming (die ook een antwoord inhoudt op de structurele crisis van het monopoolkapitalisme) prioritair groeit uit de eigen specifieke omstandigheden en ervaringen, en niet uit modellen die elders tot ontwikkeling kwamen.

De konklusies van de eurokommunistische benadering leiden alvast tot de vaststelling dat het sovjet-model zoals het vandaag in de Sovjet-Unie bestaat, afgewezen wordt als mogelijk of wenselijk voor onze landen. Daarmee ook verwerpen wij de relevantie van het model en elke pretentie om de ginds gangbare officiële interpretatie van het marxisme-leninisme als algemeen geldig voor te stellen.

Het is juist wanneer men zegt dat deze houding onvolledig is, in zoverre ze een oordeel over de aard van het socialisme in de Sovjet-Unie uit de weg gaat.

Er bestaan daaromtrent in de schoot van ALLE eurokommunistische partijen verschillende en soms erg gedifferentieerde opvattingen. In zoverre men akkoord gaat voor de eigen politieke praktijk in de strijd voor het socialisme zich niet te beroepen op enig ingevoerd model, moet het mogelijk zijn dat binnen de partij die verschillende opvattingen tot uiting komen en met el-

kaar gekonfronteerd worden. Dit kan echter niet inhouden dat de K.P. zich zou herleiden tot een socio-politiek onderzoekscentrum van het "gerealiseerde socialisme", wat ons stellig van ons voornaamste doel zou afleiden. In de praktijk zal de K.P. zich hoofdzakelijk beperken in de komende periode tot die gebeurtenissen in, of initiatieven van de socialistische landen, in de mate dat ze een reële betekenis hebben voor onze strijd. Daartoe behoort uiteraard het geheel van het internationaal beleid, de economische en socio-kulturele verwezenlijkingen die kracht van voorbeeld hebben, en ook die praktijken die frontaal in tegenspraak zijn met de mensenrechten.

"Onze tussenkomsten, als Belgische kommunisten, tegen de beperkingen en de ontarding van de socialistische democratie moeten bijdragen tot het voorkomen van een verslechtering van de toestand, die kwalijke gevolgen zou hebben voor alle krachten die strijden voor het socialisme, de vrijheid en de vrede" staat te lezen in het verslag van Claude Renard, goedgekeurd door het Centraal Komitee van 21 januari 1978. Die veranderde houding t.o.v. de landen met een kommunistisch bewind volgt rechtstreeks uit het afwijzen van het "marxistisch-leninistisch" model van Sovjet-signatuur als geldig in onze omstandigheden. Inderdaad brengt dit met zich mede dat de gebeurtenissen en ontwikkelingen in die landen van veel minder praktisch en theoretisch belang zijn voor de kommunistische beweging in de ontwikkelde kapitalistische landen : zij hebben elke waarde van voorafbeelding verloren.

Een eurokommunistische partij in België, in de zin hierboven geschetst, heeft m.i. een belangrijke politieke toekomst in dit land, en niet het minst in Vlaanderen, waar de verkiezingen van 17 december 1978 de KP uit de marginaliteit hebben getild in de grote centra. Het belang van het komende kongres ligt derhalve in de duidelijke en nadrukkelijke bevestiging van de eigen weg naar het socialisme, in de verdere precisering van het enige socialistische alternatief op het crisisbeleid onder leiding van rechts, door de politiek van frontvorming tegen de monopolies. Het kan op termijn een doorslaggevende betekenis hebben voor brede lagen van de bevolking die vandaag bij gebrek aan beter, de

zielloze integratie van de reformismen moeten onder-
gaan.

Jef TURF